

МАРИНА ИВАНОВНА ЦВЕТАЕВА

ПИСЬМО РАЙНЕРУ МАРИИ РИЛЬКЕ (*отрывок*)

6 июля 1926 г.

St. Gilles-sur-Vie

Дорогой Райнер,

у Гёте где-то сказано, что на чужом языке нельзя создать ничего значительного, – я же всегда считала, что это неверно. (Гёте никогда не ошибается в целом, он прав в итоговом смысле, поэтому сейчас я несправедлива к нему.)

Поэзия – уже перевод, с родного языка на чужой – будь то французский или немецкий – неважно. Для поэта нет родного языка. Писать стихи и значит перелагать. Поэтому я не понимаю, когда говорят о французских, русских или прочих поэтах. Поэт может писать по-французски, но не быть французским поэтом. Смешно.

Я не русский поэт и всегда недоумеваю, когда меня им считают и называют. Для того и становишься поэтом (если им вообще можно стать, если им не являешься отродясь!), чтобы не быть французом, русским и т. д., чтобы быть – всем. Иными словами: ты – поэт, ибо не француз. Национальность – это от- и заключенность. Орфей взрывает национальность или настолько широко раздвигает ее пределы, что все (и бывшие, и сущие) заключаются в нее. И хороший немец – там! И – хороший русский!

MARINA CVETAJEVOVÁ

DOPIS RAINERU MARIOVI RILKEMU (*úryvek*)

Přeložil Stanislav Rubáš

6. července 1926

St. Gilles-sur-Vie, Francie

Drahý Rainere,

Goethe kdesi píše, že v cizím jazyce člověk nemůže stvořit nic významného – mně se ale vždycky zdálo, že to není pravda. (Goethe se v obecném smyslu nikdy nemýlí, v konečném důsledku má pravdu, a proto mu teď vlastně křivdím.)

Poezie sama je překladem, a to z rodné řeči do cizí – do francouzštiny, němčiny, na tom nesejde. Básníci nemají mateřštinu. Psát básně současně znamená je překládat. Proto nechápu, proč se mluví o francouzských, ruských nebo jiných básnících. Básník může psát ve francouzštině, a přitom nebýt francouzským básníkem. Je to celé k smíchu.

Nejsem ruský básník a pokaždé se divím, když mě za ruského básníka někdo považuje nebo označuje. Kvůli tomu se člověk přece stává básníkem (pokud se jím vůbec *lze* stát, pokud se básníkem nemusíme *narodit!*), aby nebyl jen Francouzem, Rusem atd., nýbrž vším. Jinými slovy: jsi básník, neboť nejsi Francouz. Národnost člověka vymezuje i omezuje. Orfeus představu národnosti boří nebo spíš stírá její hranice natolik, že všechny (byvší i jsoucí) pojme národnost jediná. I pravého Němce. I pravého Rusa.

Но в каждом языке есть нечто лишь ему свойственное, что и есть сам язык. Поэтому по-французски ты звучишь иначе, чем по-немецки, – оттого и стал писать по-французски! Немецкий глубже французского, полнее, растяжимее, темнее. Французский: часы без отзвука, немецкий – более отзвук, чем часы (бой). Немецкий продолжает создаваться читателем – вновь и вновь, бесконечно. Французский – уже создан. Немецкий – возникает, французский – существует. Язык неблагодарный для поэтов – потому ты и стал писать на нем. Почти невозможный язык.

Немецкий – бесконечное обещание (тоже – дар!), но французский – дар окончательный. Платен¹ пишет по-французски. Ты («Verger») пишешь по-немецки, то есть – себя, поэта. Ибо немецкий ближе всех к родному. Ближе русского, по-моему. Еще ближе.

V každém jazyce je však něco pouze jemu vlastního, něco, co *samo* je tímto jazykem. Proto zniš ve francouzštině jinak než v němčině – proto jsi také začal psát francouzsky! Němčina je hlubší než francouzština, a zároveň plnější, tvárnější, *temnější*. Francouzština, to jsou kyvadlové hodiny, které nerezonují, němčina je spíš sama rezonance než odbíjení hodin. Němčinu neustále dotváří čtenář – znovu a znovu, donekonečna. Francouzština už byla stvořena. Němčina *se tvoří*, francouzština *jest*. Jazyk skoupý k básníkům – proto jsi v něm začal psát. Skoro nemožný jazyk.

Němčina, to je věčný příslib (a *také* – dar!), francouzština je dar konečný. August von Platen¹ jako by psal francouzsky. Ty (*Verger*)² píšeš německy, to jest – sám sebe, básníka. Neboť němčina má ze všech jazyků nejbliž k rodné řeči básníků. Víc než ruština, řekla bych. Ještě víc. [...]

---

¹ Německý básník (1796–1835). Chtěl, aby jeho verše působily jako „klasické“, což ve výsledku způsobilo, že vyznívají „chladně“ a podle Cvetajevové neodpovídají duchu němčiny.

² Odkaz k Rilkovu cyklu veršů *Le Verger* neboli *Sad*, jenž je součástí jeho francouzsky psané sbírky *Vergers* (1926). Od roku 1923 do své smrti v roce 1926 napsal Rilke neméně než 450 básní ve francouzštině. (Bucher 2004: 236)